

Katolická teologická fakulta, Univerzita Karlova

Ústav dějin křesťanského umění

Církevní a obecné dějiny

Jaroslav Mrňa: Farní kroniky jako pramen církevních a sociálních dějin na příkladu pamětních knih farností v děkanství velkomeziříčském

Praha 2015

275 Stran

Posudek školitele disertační práce

Jaroslav Mrňa nastoupil do doktorského studia s vyhraněnou představou o zaměření, tématu a metodice svého výzkumu. Vybral si problematiku farních kronik, které chtěl studovat jako pramen církevních a sociálních dějin na relativně rozsáhlém, ale zvladatelném vzorku pamětních knih jeho děkanátu (vikariátu).

Práce je logicky členěna a strukturována. V prvním kapitole podává rozbor literárního a historického žánru farní kroniky a pamětních knih, který je nezbytný k jejich správné interpretaci a vyhodnocení. Řadí je do kontextu dějinného myšlení křesťanství, bez jehož přínosu není možné pochopit důvody jejich vzniku. Stejně tak je zde důležitý zájem státu na uchovávání důležitých dat, není náhoda, že povinnost zřizovat a vést tento typ knih přichází práce v době zvýšeného dohledu státu nad společností a církví. V této pasáži jistě mohl konzultovat a využít větší soubor dnes již prakticky nevyčerpatelné literatury na dané téma, ale po potřeby svého výzkumu je jeho rozbor dostatečný. Klíčová je závěrečná podkapitola 1.8., kde zkoumá pamětní knihy postupně v jejich různých rolích jako umělecké, pamětní a úřední dílo.

Vysloveně technický charakter má druhá kapitola, kde podává přehled a analýzu formuláře farních kronik a nabízí tak čtenáři vhled do různých podob těchto specifických pramenů. Stejně důležitou je i druhá část této kapitoly, kde se shrnují předpisy ke zřizování a vedení pamětních knih, díky nimž si lze uvědomit, jak pečlivě či naopak liknavě katoličtí duchovní přistupovali k plnění této povinnosti, jak navzdory relativně jasným instrukcím mnoho záleželo na konkrétním duchovním správci, díky němuž kronika nabývá nebo naopak postrádá svoji hodnotu jako historický pramen. Více narativní charakter má opět třetí kapitola, kde autor podává stručný přehled historického vývoje velkomeziříčského děkanátu. Na celkem 40 stranách pokrývá praktický celý vývoj církevní správy a dovádí svůj přehled až do současnosti.

Těžiště práce spočívá v nejdelší kapitole čtvrté, která obsahuje zevrubný popis jednotlivých pamětních knih, včetně jeho stručného zhodnocení z hlediska církevních a sociálních dějin. Jednotlivé farnosti a jejich knihy jsou zpracovány s archivářskou důkladností a pečlivostí. Lze jen litovat, že se závěrečná komparace omezila na pouhé 2 strany v závěru této části, jakkoliv lze naopak zase ocenit kvantifikaci v tabulkách na straně 164. Opět poměrně stručný závěr práce pak nabízí shrnutí jednotlivých částí a glosy a reflexe k dílčím problémům. Z badatelského hlediska pak nejcennější a nejprínosnější část zřejmě představují přílohy, obsáhlý a detailní soupis celkem 915 prostudovaných pamětních knih.

Předložená disertační práce představuje výsledek usilovné několikaleté práce. Sama má charakter spíše technického, soupisového rázu, což ale nesnižuje její přínos a hodnotu. Autor se rozhodl nejit do detailních sond, které by ukázaly samotné možnosti těchto pramenů k poznání sociálních a církevních dějin, což lze pochopit vzhledem k příslušnému nárůstu výzkumu a rozsahu výsledné práce. Jeho disertační práce tak představuje především spolehlivé a nezbytné východisko pro další badatele v oblasti církevních, kulturních, sociálních a regionálních dějin. Přes svůj spíše technický charakter přináší předložená práce přínos i metodologické oblasti, kde autor nabízí své členění a typologii tohoto druhu pramenů, cenné jsou i kvantifikace jazykového a časového charakteru.

Disertační práci lze doporučit k obhajobě.

V Hradci Králové 8. ledna 2016

Doc. PhDr. Tomáš Petráček Ph.D., Th.D.